

Obiekty zabytkowe

OBIEKTY ZABYTKOWE

KOŚCIÓŁ PW. ŚW. MARII MAGDALENY

W 1557 r. powstała pierwsza rabczańska parafia, a w 1565 r. wybudowano drewniany kościół. Jego fundatorem był Wawrzyniec Spytek Jordan, kasztelan krakowski. Ta pierwsza świątynia została zniszczona przez powódź lub pożar pod koniec XVI wieku. Obecny, modrzewiowy kościół został wzniesiony w latach 1600-1606 w miejscu zniszczonej budowli.

W 1634 r. świątynię oraz powstały w 1621 r. cmentarz konsekrował biskup krakowski, Tomasz Oborski. Kościół jest jednym z najcenniejszych zabytków drewnianej architektury sakralnej w regionie. Z tego względu jest nazywany „drewnianym, góralskim Wawelem”. Został wzniesiony przez góralskich cieśli zgodnie z dawnymi, budarskimi tradycjami. Słupowo-ramowa konstrukcja wieży, dobudowanej w XVIII w., nie zawiera gwoździ. Zastrzały i miecze zapewniają jej stabilność. Ozdobą wieży jest nadwieszona izbica i barokowy hełm z latarnią. Cała świątynia kryta jest gontem. Na dachu kościoła znajduje się przepiękna, barokowa wieżyczka na sygnaturkę. Przed wejściem głównym i przy babińcu znajdują się dwie piaskowcowe kropielnice o jajowatym kształcie. Jedna z nich nosi datę 1835 r. Na uwagę zasługuje niezwykle interesujące wnętrze świątyni z wyposażeniem z XVII, XVIII

i XIX wieku: grupa Ukrzyżowania z XVII wieku dłuta Stanisława Gosiny ze Skawy, rokokowe ołtarze boczne i neobarokowy ołtarz główny. Ściany kościółka zdobią wspaniałe polichromie z 1802 roku autorstwa Andrzeja Antalkiewicza, proboszcza parafii rabczańskiej i malarza amatora oraz pozostałości polichromii z 1628 r.

Bardzo cennym zabytkiem są również organy i balkon chórowy z 1778 roku. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że instrument jest sprawny i w okresie letnim odbywają się tutaj koncerty organowe.

Na ścianie zewnętrznej prezbiterium znajdują się rzeźby świętych pasterskich: Wojciecha i Wendelina oraz Dobrego Pasterza z twarzą Ojca Świętego, Jana Pawła II. Są one dziełem niedawno zmarłego Zdzisława Kościelniaka, artysty z Raby Niżnej, jednego z najwybitniejszych współczesnych rzeźbiarzy góralskich.

Kościółek otoczony jest kamiennym, XVIII wiecznym murem z trzema bramami oraz czternastoma kapliczkami stacji Drogi Krzyżowej.

Zespół drzew (dębów, lip i jesionów) otaczający kościół, pochodzi z 1637 r. i zaliczony jest w poczet pomników przyrody.

W latach 1929-1936 kościół został przekształcony w Muzeum im. Wł. Orkana (opis str. 30). Nazwanie muzeum imieniem piewcy Gorców odbyło się za jego osobistą zgodą.

Obecnie w kościele odbywają się okazjonalnie śluby (w tym piękne, góralskie uroczystości), chrzciny i

msze patriotyczne.

Warto również dodać, że zabytek znajdujący się przy ul. Orkana 2, położony jest na szlaku Architektury Drewnianej.

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO PW. ŚW. MARII MAGDALENY

przy ul. Orkana 8. Wybudowany w stylu neogotyckim, w latach 1902-1908. Do budowy kościoła przystąpiono z chwilą, gdy stary, drewniany kościół (obecnie Muzeum im. Orkana) stał się niewystarczający dla potrzeb rozrastającej się parafii. Zaslugi przy budowie położył ówczesny proboszcz ks. Jakub Zych, rodem z Chochołowa i wikariusz ks. St. Kwiatkowski, uchodźca z Królewca. Budowę prowadził arch. Sławomir Odrzywolski. Świątynię konsekrował w 1923 r. ks. bp Anatol Nowak, sufragan krakowski. W 1929 roku, kościół otrzymał piękną polichromię wykonaną przez artystę malarza Adama Giebułtowskiego z Oświęcimia.

W głównym ołtarzu znajdują się dwa obrazy: św. Marii Magdaleny, którą obrano Patronką Kościoła i parafii oraz łaskami słynący obraz Matki Bożej Rabczańskiej, przeniesiony ze starego kościoła. W 2004 r. w kościele odbył się I Festiwal Muzyki Organowej, w tym samym roku rozpoczęto remont kapitalny organów. W skład zespołu wchodzi kościół, cmentarz przykościelny (teren pomiędzy budynkiem kościoła a jego ogrodzeniem), ogrodzenie z pseudobastionami, budynek gosp. (w linii ogrodzenia).

CMENTARZ PARAFIALNY

z I połowy XIX w., ul. Orkana. Na cmentarzu kaplica z 1892 roku, z kryptą grobową Juliana Wieniawy Zubrzyckiego, „Który na pożytek krajowi i ludzkości założył Zakład Kąpielowy w Rabce w 1860 roku.”; na cmentarzu znajduje się również Grobowiec Rodziny Kadenów – ostatnich właścicieli Rabki.

ZESPÓŁ DWORCA KOLEJOWEGO przy ulicy Orkana 27, rok budowy 1925.

W składzie zespołu - budynek dworca, dom mieszkalny oraz budka dróżnika po drugiej stronie torów.

PLEBANIA - (stara), ul. Orkana 84 drewniana, z przełomu XIX i XX, wieku, obecnie Przedszkole Miejskie nr 2.

PLEBANIA - (nowa), ul. Orkana 8,

z początku XX w, obecnie częściowo przebudowana.

CHAŁUPA REGIONALNA

„Dom Pod Madonnami”, ul. Sądecka 4, rok budowy 1884.

ORGANISTÓWKA z 1860 roku, ul. Sądecka 9.

ZESPÓŁ ZABUDOWY ZAGRODOWEJ

osiedle „Mlekołajówka”, z przełomu XIX i XX w., ul. Jana Pawła 50-54.

ZAGRODA, ul. Jana Pawła II 7, z końca XIX w, składająca się z domu drewniano- -muranego oraz drewnianego budynku gospodarczego.

OBIEKTY UKAZUJĄCE BUDOWNICTWO UZDROWISKOWE

Zabytkowe wille z II połowy XIX w. i początku XX w. Na zdjęciach widok obecny.

- Willa „Pod Gwiazdą”, ul. Parkowa 1, rok budowy 1870

- Willa „Krzywoń”, ul. Parkowa 3, rok budowy 1880
- Willa „Pod Orłem”, ul. Orkana 34, rok budowy 1880

KOŚCIÓŁ ŚWIĘTEGO KRZYŻA NA PIĄTKOWEJ GÓRZE W CHABÓWCE

Z drewnianym kościółkiem usytuowanym w Chabówce, na Górze Piątkowej związana jest piękna legenda. Mówi ona, że przed laty, pewien zamożny kupiec podążał w celach handlowych na Węgry i został napadnięty przez zbójników. Otoczony ze wszystkich stron wędrowiec wznosił oczy i ręce ku niebu, wołając: „Krzyżu Święty, ratuj mnie!”. Na głos modlitwy ukazał się nad jego wozem krzyż wśród ognistych promieni, a cały pobliski las zaczął się kołysać. Zbójcy uciekli, a kupiec na pamiątkę swego ocalenia ufundował kaplicę. W 1757 roku powstał w tym miejscu, wybudowany w stylu podhalańskim, modrzewiowy kościół pod wezwaniem Świętego Krzyża. Fundatorem był Jan Wielopolski, wojewoda sandomierski. Kościół, obecnie należący do parafii w Rdzawce, zwiedzają liczni turyści z kraju i z zagranicy. Dwa razy do roku odbywają się tu uroczystości odpustowe - Święto Znalezienia Krzyża Świętego w maju oraz Podwyższenia Krzyża Świętego we wrześniu, obchodzone w najbliższą niedzielę po przypadającym na dzień powszedni święcie. W każdą niedzielę po mszy św. na życzenie kierowców poświęca się tu pojazdy mechaniczne.

W niedzielę 2.10.1994 r. w skutek podpalenia, spora część kościoła jak i kompleksu zabytkowych lip uległa zniszczeniu. Dzięki ofiarności wielu osób świątynia została całkowicie odbudowana, a 9.06.2002 r. ks. Kardynał Franciszek Macharski dokonał aktu konsekracji.

Jest to budowla drewniana z dachem pokrytym gontem. Drewniany ołtarz główny zawiera obraz przedstawiający Chrystusa Ukrzyżowanego. Ołtarze boczne są również drewniane, późnobarokowe. Organy z 1775 r., ławki z poł. XVIII w., posadzka z mozaiki marmurowej wykonana w 1947 roku. Wnętrze kościoła ozdobione jest polichromią wykonaną po pożarze, lecz wzorowaną na oryginalnej z XIX w.

Kościół położony jest na Szlaku Architektury Drewnianej. Dojechać można do niego drogą krajową „zakopianką” lub dojść żółtym szlakiem z Rabki-Zdroju, ok. 1,5 h.

W niedziele i święta odbywają się msze św. o godz. 8, 9, 10.

Po drugiej stronie drogi, 250 m od kościoła w kierunku Chabówki znajduje się źródło zwane Pocieszna Woda. Jego woda uważana była w podaniach za cudowną, uzdrawiającą, leczącą schorzenia oczu i nóg. Źródło wraz z grupą drzew rosnących przy nim (jesiony i kasztanowce) uznane zostało w 1977 r. za pomnik przyrody.